

Journal of Religious Inquiries

ISSN 2645-9132

Volume: 3 Issue: 2 (December 2020)

The Interaction Between Islamic Legal Methodologies and Social Context in the Light of the Contemporary Practice of *Iftā'* A Case Study of two Institutions

Emine Enise Yakar	
Dr. Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Theology Department of Islamic Law, Rize, Turkey	
emineenise.yakar@erdgan.edu.tr	ORCID 0000-0002-4100-9234

Article Information		
Type Summaries of Doctoral Dissertations		
Received 06 September 2020	Accepted 29 December 2020	Published 31 December 2020
Cite as Yakar, Emine Enise "The Interaction Between Islamic Legal Methodologies and Social Context in The Light of The Contemporary Practice of <i>Iftā'</i> A Case Study of Two Institutions". <i>ULUM</i> 3/2 (2020), 481-486.		
Copyright © 2020 by ULUM İslami İlimler Eğitim ve Dayanışma Derneği, Ankara, Turkey		
CC BY-NC 4.0 This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial License		

The Interaction Between Islamic Legal Methodologies and Social Context in the Light of the Contemporary Practice of *Iftā'* A Case Study of two Institutions

Abstract

The non-binding Islamic legal rulings or opinions (*fatwās*), which are issued by Muslim scholars or Islamic religious institutions in response to questions of Muslim individuals may be said to represent the most dynamic genre of (past or present) Islamic legal literature. It was traditional case that the practice of *iftā'* resided in the individual authority and effort of Muslim scholars. However, after the establishment of national and international Islamic religious institutions at the beginning of the twentieth century, this practice has largely become the responsibility of specific bodies tasked with issuing *fatwās* from that day to this. Saudi Arabia's Dār al-Iftā' (the General Presidency of Scholarly Research and Iftā') and Turkey's Diyanet (the Presidency of Religious Affairs) are concrete outcomes of the twentieth century. Both institutions provide an idiosyncratic insight into the practice of *iftā'* and more specifically its development and application within two quite different societies. One of the primary concerns of this thesis is therefore to identify the authority, function and role of the two institutions and their official *fatwās* in their respective environments.

The thesis compares the *fatwās* issued by the two institutions with the intention of determining which Islamic legal concepts and methodologies are applied. In addition, the discussion part of the thesis assesses how the institutions interpreted authoritative sources of Islamic law and the process through which they have come to arrive at divergent, and even opposed, interpretations. The thesis ensures insight into the dynamic interconnection and interaction between Islamic legal methodologies and societal realities by examining these two Islamic modern institutions and focusing on their legal interpretation or rulings (*fatwās*). The active dimension of Islamic law is visibly rendered within the cultural, legal, political and social context in which the *fatwā* system provides new regulations and rulings. The analysis converges upon the proposition that differences of opinion do not derive from the fundamental Islamic legal sources, the Qur'an and Sunna, but can instead be traced back to the different contextual environments in which the *fatwās* emerged, thus illustrating the strong connection between contextual elements and Islamic legal methodologies. In the course of analysing *fatwās* issued by the two institutions on similar subjects within a comparative framework, the research seeks to explore the interaction between Islamic legal methodologies and the contexts in which they are applied. It therefore provides a contextual and methodological analysis of contemporary *fatwās* issued by the two institutions.

After determining four thematic criteria (the predominant *madhhab* affiliation, legal systems, political structures, and social presumptions and cultural practices), the thesis then proceeds to identify the points at which the two institutions converge and diverge in each of these respects. The study also applies the *fatwās* to demonstrate how the two institutions utilise different Islamic legal concepts and principles when addressing identical issues. Finally, the thesis seeks to introduce an advanced comparative model for the study of *fatwās* that encompasses institutions (as social and religious interpreters), Islamic legal theories and methodologies (as an essential source of the law) and the social context in which *fatwās* emerge.

This study consists of five chapters. *The Chapter One* outlines, with reference to primary Islamic sources and works written by contemporary and traditional scholars, the origin and meaning of *fatwā*. In addition, the

discussion will also engage with the contemporary practice of *fatwā*. With the intention of bringing out important continuities and changes, three types of official *fatwā* (collective, public and state) practised within the two countries are defined in general terms.

The Chapter Two examines the Dār al-Iftā' of Saudi Arabia, one of the most widely recognised institutions in the Islamic world. This chapter mainly focuses upon its history, and past and present works, and it mainly approach the Dār al-Iftā' from two different angles: its establishment, environment (socio-legal and socio-political), functions and hierarchic structure; its *fatwā* issuance procedure and *fatwās*. The practice of *iftā'* is discussed with reference to the pre-institutionalised period of the Saudi-Wahhābī 'ulamā' (1744-1953), the institutionalisation of the Saudi-Wahhābī 'ulamā' (1953-1971) and the reconfiguration of the Dār al-Iftā' (1971-1993) – each stage corresponds to the historical development of the practice of *iftā'* within Saudi Arabia. The socio-cultural, socio-legal and socio-political environment of the institution are emphasised to as great an extent as possible in order to present its influence upon the Dār al-Iftā' and its *fatwās*. The chapter places particular emphasis upon the authority and performance of the Dār al-Iftā', the institution's *fatwā* issuance procedure and the institution's symbiotic relationship with the Saudi government.

The Chapter Three assesses the Diyanet (The Presidency of Religious Affairs) of Turkey from a historical perspective, and outlines the purposes which have underpinned its establishment, functions and hierarchic structure. Its historical development is divided into four periods. Each of the periods reflects how political attitudes towards the institution changed. The chapter aims to highlight and set out in more detail the significant developments that influenced the institution's administrative and organisational structure. By revealing the history of the Diyanet, the chapter intends to sketch a general background by referencing political and socio-religious perspectives. The analysis of political background sets out the environment within which official legislation and regulations pertaining to the Diyanet have constructed. The discussion of these Diyanet-related state laws and regulations both clarify its administrative and organisational structure and also demonstrate how its services have been impeded by the democratic secular state.

The Chapter Four compares the Dār al-Iftā' and the Diyanet from different perspectives and elaborates each point with reference to the specific *fatwās* that the Dār al-Iftā' and the Diyanet have issued on the same or similar issues. The examined *fatwās* may provide insight into the factors which influence the issuance of legal interpretations, the manner in which the institutions interpret the authoritative texts and the functions of the *fatwā* within their societies. The chapter closely compares the two institutions with regard to their legal methodologies and procedures, the legal and political system that operates within the two countries, and the contextual and cultural structures which frame the two institutions and their engagement in religious affairs.

The Chapter Five ensures a comparative analysis that engages with the *fatwās* that have been introduced by the two institutions. The *fatwās* are subjected to a variety of critical analyses in order to identify the assumptions, influences and reasons causing the two institutions to arrive at almost diametrically opposed legal conclusions. A legal-hermeneutical analysis is applied by focusing upon the Islamic legal methodological framework of the *fatwās* that have been espoused by each institution. The purpose of this analysis is to determine the extent to which differences can be linked to Islamic legal sources (the Qur'an and Sunna) or hermeneutical principles and Islamic legal methodologies applied by the Dār al-Iftā' and the Diyanet. In

addition, the examined *fatwās* conceivably demonstrate how general attitudes and perceptions may influence the manner in which the two institutions interpret the authoritative texts. The common perceptions about gender and women in both countries briefly explained and interrogated through an analytical and critical approach. The chapter is specifically concerned with the question of how genders' attitudes that are embedded within the given social contexts impact on the *fatwās*. The chapter addresses three main questions: What kinds of gender assumptions, attitudes and perceptions used by the two institutions to justify their issued *fatwās* are? To what extent can they be correlated with the hermeneutical principles and Islamic legal methodologies employed by the two institutions? How do they shape the legal thinking of Muslim scholars operating within the two institutions?

I eventually envisage that a comparative analysis of the Dār al-Iftā' and the Diyanet will encourage academic researchers to investigate the institutionalised *iftā'* practice and to explore differences of opinions in the modern world. Institutionalised *fatwās* are important elemental veins that provide considerable insight into the points at which Islamic law encounters rapidly changing socio-cultural, socio-legal and socio-political circumstances.

Keywords

Islamic Law, Diyanet, Turkey, Dār al-Iftā', Saudi Arabia, Fatwā

Güncel İfta Uygulaması Işığında İslam Hukuk Metodolojileri ve Toplumsal Bağlam

Arasındaki Karşılıklı Etkileşim İki Kurumun Durum Çalışması

Öz

Müslüman alimlerin veya İslami dini kurumların, Müslüman bireylerin sorduğu sorulara cevaben verdiği, bağlayıcı olmayan, İslam hukuk hükümleri veya görüşleri (fetvalar), (geçmiş ya da şimdiki) İslam hukuk literatürünün en dinamik türünü temsil etmektedir. Geleneksel olarak, ifta uygulaması Müslüman alimlerin bireysel yetki ve çabalarına dayanır. Bununla birlikte, yirminci yüzyılın başlarında ulusal ve uluslararası dini kurumların kurulmasından sonra, bu uygulama büyük ölçüde, fetva vermekle görevlendirilen belirli organların sorumluluğu haline gelmiştir. Suudi Arabistan'daki Dar al-İfta (İlmi Araştırma ve İfta Genel Başkanlığı) ve Türkiye'deki Diyanet (Diyanet İşleri Başkanlığı) yirminci yüzyılın somut ve seçkin fetva kurumları arasındadır. Bu çalışma, her iki kurum tarafından yürütülen ifta uygulamasına ve aynı zamanda bu iki farklı toplumdaki ifta uygulamasının gelişimine ve tatbikine ışık tutmaktadır. Bu tezin ana amaçlarından biri, bu iki kurumun ve yayınladıkları resmi fetvaların otoritesini, işlevini ve rolünü kendi ortamlarında tanımlamak ve tespit etmektir.

Bu tez, söz konusu iki kurum tarafından verilen fetvaları, hangi İslam hukuk kavramlarına ve yöntemlerine başvurulduğunu tespit etmek amacıyla karşılaştırır. Ayrıca, bu araştırma, kurumların İslam hukukunun ana kaynaklarını nasıl yorumladıklarını ve bu kurumların farklı ve hatta taban tabana zıt İslami hukuki hükümlere ulaşma sürecini değerlendirir. Çalışma, bu iki dini modern kurumu inceleyerek ve onların İslam hukuk yorumlarına ve görüşlerine (fetvalar) odaklanarak, İslam hukuk metodolojileri ve toplumsal gerçeklikler

arasındaki dinamik bağlantıların ve karşılıklı etkileşimin anlaşılmasını sağlar. İslam hukukunun aktif boyutu, fetva mekanizmasının yeni düzenlemeler ve hükümler sağladığı, kültürel, yasal, siyasi ve sosyal bağlamlarda görünür bir şekilde ortaya konmaktadır. Bu çalışma, fikir farklılıklarının temel İslam hukuk kaynaklarından (Kuran ve Sünnet) kaynaklanmadığı, ancak toplumsal konjonktür unsurları ve İslam hukuk metodolojileri arasındaki güçlü bağı örneklerle açıkladıktan sonra, fetvaların ortaya çıktığı farklı konjonktürlerin etki alanının yoğunluğu üzerine vurgu yapar. Karşılaştırmalı bir çerçevede benzer konular üzerinde iki kurum tarafından yayınlanan fetvalar analiz edilirken, İslam hukuk metodolojileri ve onların uygulandıkları bağlamlar arasındaki karşılıklı etkileşim tetkik edilir. Bu nedenle, söz konusu iki kurum tarafından verilmiş olan güncel fetvaların bağlamsal ve metodolojik analizleri detaylı olarak takdim edilir.

Konu ile ilgili dört kriter (hâkim mezhep mensubiyeti, hukuki sistemler, siyasi yapılar ve toplumsal varsayımlar/kültürel uygulamalar) belirledikten sonra, tez bu iki kurumun bahsedilen kriterlerin hangi noktalarında birleştiğini ve birbirinden ayrıldığını belirlemeye çalışır. Çalışma aynı zamanda, iki kurumun benzer konuları ele alırken farklı İslami hukuki kavramları ve ilkeleri nasıl kullandığını göstermek için kurumlar tarafından yayınlanmış fetvalardan yararlanır. Son olarak, bu tez, kurumları (sosyal ve dini yorumlayıcılar olarak), İslam hukuk teori ve metodolojilerini (hukukun temel kaynağı olarak) ve fetvaların ortaya çıktığı sosyal bağlamı içeren fetva çalışmaları için gelişmiş bir karşılaştırmalı model tasarlamaktadır.

Beş temel bölümden oluşan bu çalışmanın ilk bölümü, birincil İslami kaynaklarla klasik ve çağdaş alimler tarafından yazılan eserlere dayanarak, fetva uygulamasının anlamını ve temelini ana hatlarıyla açıklamaktadır. Açıklama ve analizler aynı zamanda günümüzdeki fetva uygulamalarını da içermektedir. Fetva mekanizmasında sürekliliğini koruyan yapılar ve değişen faktörleri ortaya çıkarmak amacıyla, iki ülkede uygulanan fetvalar kolektif, bireysel ve devlet fetvaları olmak üzere üç temel çerçevede analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İslam dünyasının tanınmış dini merkezlerinden biri olan Suudi Arabistan'daki Dar al-İfta kurumunu açıklamaktadır. Bölüm, kurumun tarihiyle geçmişten günümüze ürettiği eserleri açıklamaya ek olarak; kurumun kuruluşu, sosyo-yasal ve sosyo-politik atmosferi, işlevleri ve kurumun kendi içindeki hiyerarşik yapısı; fetva verme prosedürü ve verilen fetvalar olmak üzere Dar al-İfta'yı iki temel açıdan incelemektedir. Her aşama Suudi Arabistan'daki fetva uygulanmasının tarihsel gelişimine ışık tutacağı için fetva uygulaması, Suudi-Vahhabi ulemanın kurumsallaşmasından önceki dönem (1744-1953), Suudi-Vahhabi ulemanın kurumsallaşma dönemi (1953-1971) ve yeniden yapılanması dönemine (1971-1993) ayrılarak incelenmiştir. Kurumun sosyo-kültürel, sosyo-yasal, ve sosyo politik ortamı, fetvalar üzerindeki bu faktörlerin etkisini göstermek için ayrıntılı bir şekilde vurgulanmıştır. Bölüm, Dar al-İfta'nın otoritesi, performansı, fetva verme prosedürü, kurumun Suudi hükümeti ile olan sembolik ilişkisine özellikle vurgu yapar.

Türkiye'deki Diyanet kurumunu açıklayan üçüncü bölüm, kurumun tarihsel gelişimini, kuruluşunu, işlevlerini, hiyerarşik yapısını ana hatlarıyla ortaya koymuştur. Kuruma yönelik siyasi tutumların yansıması olarak, kurumun idari ve organizasyon yapısında meydana gelen değişmelere önem verilerek, kurumun tarihsel gelişimi dört temel döneme ayrılmıştır. Kurumun tarihsel gelişimine etkisi olan siyasi ve kültürel arka planın analizi, Diyanet'e ilişkin resmi mevzuat ve düzenlemelerin geliştiği ortamı netleştirir. Diyanetle ilgili kanuni düzenlemeler ve bu düzenlemelere yönelik tartışmalar, kurumun hem idari hem de hiyerarşik yapısını açıklayarak, demokratik laik bir devlette dini bir kurumun işleyiş mekanizmasını aydınlığa kavuşturmaktadır.

İki temel dini kurumun karşılaştırılmasına dayayan dördüncü bölüm, Dar al-İfta ve Diyanet tarafından aynı veya birbirine çok benzeyen problemler üzerinde verilmiş fetvaları detaylı bir analize tabi tutmaktadır. İncelenen fetvalar, alimlerin yorumlarına etki eden faktörlere, kurumların içinde bulunduğu topluma, fıkıh metinlerinin yorumlanış şekillerine ışık tutar. İki dini kurum, kullandıkları fıkıh metodolojileri, takip ettikleri fıkhi prosedür, ülkelerde bulunun yasal ve siyasi sistem, kurumların dinamiğini oluşturan bağlamsal ve kültürel yapılara doğrudan atıfta bulunularak karşılaştırılmıştır.

Çalışmanın son bölümü, Dar al-İfta ve Diyanet tarafından hazırlanan fetvaların tercüme edilerek, karşılaştırılmasından oluşan analizi sunmaktadır. Aynı konular üzerinde verilmiş fetvaların tamamen birbirine muhalif kabul edilebilecek sonuçlara ulaşmasına neden olan varsayımları, bunun etki ve nedenlerini belirlemek için, fetvalar çeşitli eleştirel analizlere tabi tutulmuştur. Kurumlar tarafından verilen fetvalarda kullanılan fıkhi metodolojilerin belirlenmesi ve anlaşılması için fetvalar hukuki-hermenötik (yoruma dayalı) metotla analiz edilmiştir. Bu analizin temel amacı farklılıkların İslam hukukunun temel kaynakları olan Kur'an ve sünnetle veya Dar al-İfta ve Diyanet tarafından başvuru alan hermenötik prensipler ve İslam hukuk metodolojileriyle olan bağlantılarını açıklığa kavuşturmadır. Analiz edilen fetvalar, toplumda hakim olan genel tutum ve algıların, temel metinlerin yorumlanmasında kurumları ve alimleri nasıl etkilediğini göstermektedir. Her iki ülkede de hakim olan toplumsal cinsiyet normları ve kadınlarla ilgili ortak algıların fetvalar üzerindeki etkisi eleştirel bir yaklaşımla açıklanır. Bu bölüm temelde üç ana soruya cevap vermektedir: kurumlar tarafından verilen fetvaların meşruiyetini artırmak için, alimler cinsiyet normlarıyla ilgili varsayım, tutum ve algıları nasıl kullanmaktadır? Farklılıklar ne ölçüde kurumlar tarafından kullanılan hermenötik ilkeler ve İslam hukuk metodolojileri ile ilişkilendirilebilir? Toplumda kabul gören cinsiyet normları, iki kurum içerisinde çalışan Müslüman alimlerin hukuki düşüncelerini nasıl şekillendirmektedir?

Dar al-İfta ve Diyanet'in analiz edilerek karşılaştırıldığı bu çalışmanın, akademik araştırmacıları, kurumsallaşmış ifta uygulamasını daha detaylı incelemeye ve modern dünyadaki görüş farklılıklarını araştırmaya teşvik edeceği düşünülmektedir. Kurumsallaşmış fetvalar, İslam hukukunun hızla değişen sosyo-kültürel, sosyo-yasal ve sosyo-politik durumlarla karşılaştığı noktalarda önemli bir bakış açısı sağlayan asli temel materyaller olarak kabul edilebilir.

Anahtar Kelimeler

İslam Hukuku, Diyanet, Türkiye, Dār al-İfta, Suudi Arabistan, Fetva